

Dissertatio inauguralis medica de auscultatione ... / submittit Wolfgangus Foges.

Contributors

Foges, Wolfgang.
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

Pestini : Typis Josephi Beimel, [1840?]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/cjcqdpqh>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

La.

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
DE
AUSCULTATIONE

QUAM CONSENSU ET AUCTORITATE

MAGNIFICI DOMINI

PRAESIDIS ET DIRECTORIS

SPECT. D. DECANI

NEC NON CLARISSIMORUM DD. PROFESSORUM

INCLYTAE FACULTATIS MEDICAE

IN ALMA AC CELEBERRIMA REGIA SCIENTIARUM

UNIVERSITATE PESTHANA,

PRO RITE OBTINENDO

MEDICINAE DOCTORIS GRADU

PUBLICAE DISQUISITIONI

SUBMITTIT -

WOLFGANGUS FOGES,

BOHEMUS PRAGENSIS.

*In theses adnexas disputabitur publice in palatio
Universitatis minore die*

PESTHINI,

typis Josephi Beimel.

Worte sind gut, sie sind aber nicht das Beste. Das Beste wird
nicht deutlich durch Worte. Der Geist, aus dem
wir handeln, ist das Höchste.

Goethe.

On doit tendre avec effort à l'infalibilité sans y prétendre.

Malbranche.

Seinen hochgeehrten Gönnern

dem wohlgebornen Herrn

D. Oestreicher

und dessen hochverehrter Gemahlin

Frau Karoline Oestreicher

widmet diese Blätter

als Beweis seiner Hochachtung

und Ergebenheit

der Verfasser.

Seiner Hochgeburtlichen Gnade

dem hochgebornen Herrn

Erzherzogen Johann

und Kaiserlichen Erbprinzen

von Österreich

die Huld und Treue

erklärt

Ad lectorem.

Magnorum virorum effatis dissertationi praefixis, ad ea, quae auscultationis obtrectatores contra ejus valorem protulerunt, brevi respondisse, insimul laboris mei insufficientiam et quoad formam et quoad materiam candide indigitaturus, conamina haecce tenella, benevoli lectoris veniae commendasse velim. Attamen cum magnam sibi hodiedum vindicaverit auctoritatem „novum auscultationis inventum“ non penitus inutilem laborem esse duxi, illius brevem hisce pagellis exponere conspectum. Si fors in Anglia et Gallia fervidiori nimium laude recentem evehunt doctrinam, utpote quae firmiore symptomatum objectivorum basi, diagnosin morborum in penetralibus organismi reconditorum construere promittit; tamen germani et nostrates quoque sobrias castasque nunc instituendo observationes, eam tanquam non omni felici successu carentem, minime vilipendunt aut respuunt. Mathematicam quidem, ut aliqui ejus zelosi cultores jactantur certitudinem, hucusque praestare haud potest; ast penitus illusoriam, nec maximi nominis viri declarare sunt ausi. Cl. Hayfelder auscultationem inter momentosissima artis nostrae augmenta praedicatur. Absolutam infallibilitatem, nullum habet symptoma singillatim consideratum, in complexu autem reliquorum et auscultatoria pro confirmanda verisimilitudine aut plane veritate valere, eum non fugiet, qui sincere perpendit, quantum ad develandam statum morborum, essentiam et minima quaeque signa saepe contribuant. Observatorum autem hoc in objecto desudantium discrepantia mira non est facileque explicandae divergentium opiniones ex eo sunt,

quod nullus sensus tot hallucinationibus sit obnoxius ac auditus, et quod sonum apta reddere imagine nunquam verbis succedat. Diuturnum quoque et indeffessum exercitium, quo opus est, ut quispiam in auscultando securam acquirat dexteritatem, mox defatigandos facile ad damnandam doctrinam seducit. Interim cum recens doctrina, repentina capiat incrementa et per ipsorum cultorum crisim perfectior in dies reddatur, sperandum certe est, lucem illius magis magisque clariorem evasuram, face imprimis Anatomiae pathologicae eam lustrante. Jam vero singula auscultationis phaenomena ex theoria sonorum physica tortuose derivare, et differentias vel minutissimas longa sonorum terminologia assignare velle, arduum et inane negotium foret, simile Sphygmologiae imaginariae nonnullorum antiquorum. Sufficit cantu dignoscere alitem, quin cujuslibet vocem ad amussim imitari aut verbis reddere queamus. Monet Anglus Latham auditores suos his verbis „adhuc nimis recens est auscultatio et bene cavendum ne in vanum abeat imaginationis lusum, quodsi mali naturam et sedem ea juvante divinari nobis successerit, conamen profecto „omni utilitate carens foret, hypothesibus et subtili speculatione causas difficulter eluctabiles — „verbosa facundia enodare velle, atque haec res „fere ita se habet ac siquis libri perlecti et bene „intellecti singulas voces et lineas numerare, studiiose conetur. Ceterum sapienter et hac in re consultum erit, auream sequi viam mediam, nec entusiasmo obcoecatum vana pro veris habere — sed nec ingenio indulgere cavillanti qui nuperrime hanc doctrinam flagello persequutus est satyrico.

Historica et litteraria auscultationis.

Auscultationem, seu methodum exploratoriam ope auditus aliqui auctores jam ab *Hypokrate* L. II. §. 59. indigitatam putant, dum aurem, ad detegendum serum effusum, admoveere suadet, recentioribus autem temporibus primum initium cepit a percussione, quae auscultationis species tanquam hujus mater agnoscenda est. Primus, hocce investigationis modusus est *Auenbrugger* medicus Viennensis, qui anno 1763. opus de eo objecto publici fecit juris. Oblivioni dein traditum, post dimidium seculum *Córvisart*, partim per gallicam versionem *Rozierii de la Chassange* partim per *Stollii* opera attentior redditus denuo versum et commentationibus auctum eddidit. *Corvisartii* discipulo *Laennec* (1816) totam auscultationis doctrinam fundatam et *Sthetoscopium* inventum in acceptis referimus. Inventa vix doctrina et *Parisiis* et alibi locorum omnium attentione excitata, multos brevi nacta est cultores quorum celebrata nomina in locum elenchi litterarii huc subjungam. „*Bouilland*, *Piorry*, *Magendie*, *Andral*, *Lejumeau de Karadec*, *Martinet*, *Raciborsky*, — *Hall*, *Collin*, *Stoke*, *Forbe*, *Latham*, *Skudamore* — *Baumgärtner*, *Hayfelder*, *Nasse*, *Püchelt*. Recentissime viennensis *Skodda* integram doctrinam severiori subjecit crisi et experimentis numerosis, sagaci ingenio institutis, eo pervenit, ut multis antecessorum theorematibus subversis, nova substituerit. Ecquidem maxima ex parte Gallorum et Anglorum vestigia sum secutus cum horum

theoria maxime sit divulgata, et quam *cl. Skodda* proposuit doctrinam, absque ingeniosi viri immediata institutione, qua frui occasio defuerat, perperam fuissem conatus intra arctos Dissertationis cancellos brevi adumbrare *synopsi*.

De Sthetoscopio.

Auscultatio vel ipsius auris applicatione vel Sthetoscopio exercetur alteram *immediatam* alteram *mediatam* vocant. Uterque modus suis gaudet commodis suis premitur difficultatibus, proprioque indiget quivis exercitio, tirones prius immediatam sibi propriam reddant et serius invicem apte conjungant.

Sthetoscopium *) est tubus acusticus inferius infundibuliformis, superius pro aure apponenda lamina orbiculari provisus. Optime conficitur ex ligno leviori, longitudo et constructionis modificationes ab auctoribus diversae assignantur, quae tamen essentielles minime sunt, sic *Skodda* unum pedem, *Piorry* et *Louis* 7—8 poll. longum commendant. Apertura inferior diametrum unius pollicis non excedat.

In exercitio ita procedendum est ut praevis in sanis, dein sub diverso statu morboso dexteritas in auscultando acquiratur et phaenomena in vivis observata, cum phaenomenis in exstipiciis detectis scrupulose componantur et verificentur.

Sub applicatione Sthetoscopii sequentia observentur: Instrumentum ut penna scriptoria tribus digitis apprehensum, caute parti vel nudae vel tenui linteo tectae, apprimatur, ut hermetice inferius claudatur, extremo alteri auris apposita pressionem ne exserat, et aegro molestam et thoracis motum expansivum et contractivum

*) *Α σθετος* pectus et *εξεπλω* exploro.

praepedientem. Aeger situ horizontali melius sedentario investigetur, cum in capite auscultantis deorsum vergente, sanguinis major affluxus aurium susurrum indeque facile hallucinationes produceret. Auscultatio fiat in omni parte, sub diversa functione tussi, respiratione, locutione, circumcirca silentium observetur saepe et auris altera obturatur, primi soni non computentur.

Status normalis organorum Respirationis.

Sub inspiratione et expiratione strepitus distinctus auditur gradariae thoracis expansioni et contractioni respondens quia ab aeris in cellulas pulmonum introitu et exitu producitur et inde nomine *Respirationis vesicularis*, v. *mur-muris respirationis* (bruit respiratoire) venit. Intensitas ejus differt pro diversa profunditate et frequentia qua respirium hauritur, proinde ab aetate, sexu et individualitate pendet, et non minus discrimina elasticitas et crassities diversa ipsius thoracis parietis adfert. In sexu sequiori intensior ac in virili, in infantibus intensissimus deprehenditur unde in adultis quoque respirationis strepitus normali intensior *puerilis* salutatur. Raro strepitus respiratorius penitus desideratur, nisi quod in nonnullis admodum debilis sit. Maxime percipitur in fossa axillari, infra claviculas, inter scapulas et ad latus utrumque thoracis. *Respiratio vesicularis* s. *strepitus respiratorius* normalis ubique purus, conditionem pulmonum sanam aeri permeabilem enunciat.

Respiratio bronchialis quoque statu sano auditur, quo nomine insignitur strepitus priori fortior, productus a transitu aeris per laryngem, tracheam et bronchos, locis que his facile inveniendus, sub statu morbosus autem et in aliis thoracis plagis cum strepitu respiratorio mixtus deprehenditur simul tum et Bronchophonia comparet.

Respiratio statu morboſo.

Strepitus respiratorius ſtatu morboſo modo intensio- modo debilior (raro penitus ſuppreſſus) eſt, prouti con- ditio affectionis morboſae lumen viarum aerearum mutat. Sic dum bronchia certis locis ſunt obſtructa vel ſpasmō contracta et liber aeris aditus perhibetur ut in aſthmate Catarrho, Bronchitide, ſub hepatisatione parenchymatis vel fluido inter pleuram coſtalem et pulmonalem interce- dente et pulmones comprimente, fit, ut parte altera im- pervia, aer majori copia et vehementia in alteram a vitio intactam agatur. Inde quoque explicatur cur in una plaga altior ſeu puerilis emergat, dum in alia vix percipienda ſu- perſit. Infra claviculam vix unquam diſparet.

Respiratio *bronchialis* dum in aliis ac ſupra memo- ratis comparet locis, anomaliae Respirationis indicium ha- betur et bronchia majora praeter normam activa produnt, easdem ceteroquin agnoſcit cauſas varias ac Resp. ve- ſicularis abnormis, ſed majori in gradu agentes. Secundo Stadio Pneumoniae ſolemnis, in excavationibus cum bron- chis communicantibus, et in omni affectione qua pulmo- nes meliores ſonorum conductores evadunt.

Respiratio *cavernosa* auditur in plagis infra quas ex- cavationes vacuae a conſumptione maeſſae tuberculoſae exortae, aut vomicae evacuatae reſident, cum bronchiis communicantes ſed et in dilatatione bronchorum a diutur- nis catharrhis reſidua, majore tamen tum diſfuſione diſ- cernitur.

Strepitus respiratorius ſaepe ad Respirationem tra- chealem accedit aliisque miſcetur ſonis qui colectivo no- mine *Rhoncho* (Râle) inſigniantur *Rhonchus* oritur vel ex miſcela aeris cum fluido, vel ex ſola tubulorum bronchi- alium contractione, raro integros occupat pulmones; imo in una plaga *Rhonchus* ſaepe in altera ſtrepitus normalis vel puerilis auditur.

Modificationes rhonchi.

1. *Rhonchus mucosus*, oritur ex transitu aëris per liquidum, pro cuius quantitate ac consistentia modo fortior modo debilior, modo continuus, modo intermittens emergit in majore gradu fit *gargarizans* ut in moribundis, imaginem ejus praebet, flatus aëris per fistulam in aquam saponatam. Adest in catarrho, in haemoptysi, in Pneumoniae stadio resolutionis, Phthiseos stadio ultimo. Secretionem muci in pneumoniae resolutione, Sthethoscopio citius saepe, indeque crisim factam agnovisse, testatur Baumgaertner.

2. *Rhonchus sonorus* sonum stertentis hominis aut dum chorda instrumenti digito fricatur, aemulatur, causam agnoscit tubulos bronchiales incrassatos, adest in Catarrho Bronchitide chronica et in Pneumonia notha.

3. *Rhonchus Sibilus, Sibilatio*. Sub inspirationis momento, modo profundior modo clarior imo tinniens auditur, mucus viscidus minore quantitate in bronchiorum ramificationibus collectus sibilum excitare videtur, simul et sputa arboriformia vel forma globulorum pussillorum evacuari solent. Proprium Bronchitidis sub stadio acmes et anginae membranaceae syntoma, non diu perstans.

4. *Rhonchus crepitans, Crepitatio* sonus qualem edit sal culinaris prunis inspersus, aut pulmones sani extra cadaver compressi, agnoscitur qua syntoma characteristicum Pneumoniae stadii acmes, sed nec in Oedemate et Emphysemate pulmonum deest, in hoc autem magis crepitationem siccam refert, talem fere, qualem producit motus folii sicci.

Hae diversae rhonchi species alias atque alias subeunt mutationes, quarum diversas modificationes nominibus propriis insigniunt auscultatores, quae tamen immediato exercitio melius ac verbis cognoscendae erunt.

Symptomata auscultatoria vocis

Vox hominis cantantis aut loquentis in cavo thoracis producit vibrationes, quas manus apposita sentit. Auris admota sonum quoque percipit sed statu normali nec distinctum nec articulatam. Maxime percipitur, in fossa axillari, inter basim scapulae et columnam vertebralem, in angulo quem clavicula et Sternum componit. Clarior est in infantibus et sexu sequiore, minus clarus in viris profundiore voce gaudentibus. *Resonantia* haec fit statu morbo, per adhaesiones hepatisationem, per tubercula solida, etc. eo fortior, quo meliorem sonorum conductorem pulmones sistunt, dein vero et aliis ac memoratis locis abnormiter comparet.

Vocis sthetoscopio perceptae alienationes morbosae hae frequentiores ab auctoribus adducuntur.

Bronchophonia, quam Laënnec ita describit ac si vox in extremo applicationis sthetoscopii, articulata audiretur quin sonus totam ejus longitudinem perstringat, tum et respiratio bronchialis adesse consuevit.

Pectoriloquium dicitur vox paene articulata, naturali clarior per totam tubi longitudinem penetrans ac si ex Sthetoscopio aeger directe loqueretur. Pectoriloquium distinctum, perfectum constans qua signum infallibile exulcerationis caevae omnes auscultationem profitentes habent. Quo superficiei propior excavatio eo distinctius, distinctissimum in accretione Pleurae. Cum experientia docuerit tuberculosin in superiore inflammationes in inferiore parenchymatis parte inchoare et, residere in partibus quoque superioribus frequentissime auditur. Intensitas pectoriloquiū a vocis naturalis intensitate a cavi magnitudine, a parietum cavi densitate pendet. Infantes ideo et sexus sequioris individua voce naturali acu-

tiore utique praedita, majori cautela pervestiganda, erunt antequam iudicium feramus. Liquidum quoque alternatim in cavo praesens et expectoratione iterum evacuatum reddit pectoriloquium intermittens, unde fit ut saepe Rhonchus concomitans pectoriloquium reddat obscurum. Nonnunquam pectoriloquium fit *dubium imperfectum* ad modum ventriloquii suppressum. Cum ergo Pectoriloquium perfectum phthiseos certum indicium habetur, quo a solo catarrho chronico differt, operae pretium certe foret, quemlibet aegrum hocce obtutu scrupulose investigare de phthisi suspectum.

Aegophonia ut nomen (*αιζ*) indicat est vox caprizans in maiorem ac pectoriloquium extensionem diffunditur et praesertim in regione superiore inter scapulam et sternum in termedia audiendum se offert, signum effusionis factae, aut pseudomembranae praesentis habetur hinc et in hydrothorace solennis, et in pleuritide intensa invenire est.

Tinnitus metallicus, ac si a lamina vitrea aut metallica productus, cavum a massa tuberculosa solida vestitum et aere repletum indicat.

De Auscultatione cordis.

Motum cordis aperte videri, sentiri pulsumque audiri, notum utique est, dum hoc viscus penitiori Stethoscopii examini subjiciatur soni distinctiores aut strepitus, variae indolis, obscuriores, aurem auscultantis feriunt, eorum diversam intensitatem, extensionem, qualitatem et rhythmum sive in statu normali sive abnormi, determinare auscultatio conatur. Attamen nunquam praetervidendum, recensita momenta alias atque alias subire alterationes pro varia aetate, sexu et individualitate, diversosque aliosquoque influxus ut thoracis conformatio animi pathemata, spirituosae hausta citra omnem statum morbosum modificationes inducere valere.

Sonos principales auctores ictibus horologii (tik-tak) aut Epistomii in antlia sursum aut deorsum agitati comparant, *Rhythmus* quo sese excipiunt singuliictus hic observantur: *Sonus prior minus fortis diutius durans* cum *sy-stole* ventriculorum isochronus, *secundus fortior, altior brevior* cum *Diastole* isochronus est, inter utrumque sonum intercedit *pauza minor*, post alterum *pauza major — quies* — In hominibus macilentis melius ac in plethoricis et obesis auditur. —

Locus pulsationis ventriculi sinistri ad cartilagineas 5. et sextae costae, ventriculi dextri ad sterni partem inferiorem, apicis allisus in spatio intercostali earum costarum, situi cordis respondens deprehenditur. Ceterum quo locus auscultationis a corde remotior, eo etiam debior, in macilentis et infantibus in omni thoracis plaga, imo in his et in latere colli subinde percipiendus occurrit.

Extensio sonorum statu pathologico increscens, eam sequitur viam, ut primo in antica thoracis facie diffusus audiatur, dein in parte postica sinistra et ultimario, rarius tamen, et in dextra postica.

Impulsio quoque variat intensitate ut vel debilis infra normam vel plane violenta observetur. Sonorum differentias quoad *intensitatem* adnotarunt auscultatores adeo memorabiles, ut subinde molae in longinquo agitatae strepitum, subinde sthetoscopiō vix percipiendum referant, quoad *qualitatem* soni a primitivo caractere saepe deflectunt, et in merum *strepitum* abeunt, vel sonos simul comitante strepitu variae indolis audivisse testantur.

Ut momenta causalia, sonos et strepitum diversum producentia explicarent, diversa ab auctoribus prolata sunt theoremata, quamvis ab aliis iterum refutata, nosse iuvabit, cum ex opinionum diversarum recensione, elementa saltem anomaliarum possibilium, indeque valor semiotico-auscultatorius luculentius innotescant.

Galenus, Harvey, Haller aliique antiquiores et cum illis *Laennec* et *Corvisart*, a contractione et expansione fibrarum muscularium alternante derivant.

Pigeaux ex appulsu sanguinis in ventriculos primum, (ab eo inferiorem nuncupatum), et ex appulsu sanguinis in aortam et arteriam pulmonalem, secundum (seu superiorem) sonum explicat.

Hoppe cor semper plenum supponit sanguine, et pro hac ejus opinione, affricus columnae sanguinis ex atrio affluentis ad massam in ventriculo praesentem producit sonum. *Magendie* evincebat primum sonum per allisum apicis ad thoracis parietem, alterum a facie cordis antica, ventriculi scilicet dextri sub Diastole allidente excitari. *Rouanét* sonum unum a collisu valvularum ipsarum ad invicem sub erectione, *D. William* a relapsu harum ad parietem ventriculorum deducit, *Turner* relapsum cordis versus pericardium, *Corrigan* affricum parietum ventriculorum sub systole vacuorum pro causa soni adducit.

Burdach ab introitu sanguinis in ventriculos aere pro parte repletos excitari demonstrat. *Societas medicorum brittanica* multis experimentis et observationibus institutis, post frequentes elucubrationes eo pervenit, ut opinionem statueret sequentem summe quidem probabilem sed omni dubio minime immunem: Sonus primus sub systole excitatur, partim ab unda sanguinis supra inaequalem internam cordis faciem torrentis, partim fibrarum muscularium contractione producitur, non autem ab allisu apicis ad parietem thoracis, cum in animalibus dissectis quoque pariete integro remoto auditus fuerit idem sonus. Concedunt tamen per laminam ossium firmam sonum intensius propagari. Sonum alterum valvularum actioni adscribunt.

Skodda affirmat tam sinistrum quam dextrum ventriculum, et non minus arteriam pulmonalem quam aortam et primum et alterum producere valere sonum, et a diversa ex-

tensione, diverso situ cordis et organorum vicinorum conditione, causam suppeditari, cur modo hujus, modo illius partis pulsantis audiamus sonum. In specie autem sonus primus in corde ipso dum obtinet per appulsum sanguinis ad valvulas producitur, cordis allisus nonnunquam sed minime semper possibilis, ideoque nec semper pulsum ciebit. Secundum sonum in corde semper obtinere vix demonstrandum esse ait, sed potius in arteria pulm. aut aorta excitatum in cor propagari, verosimile habet. Dum autem a pulsu arteriarum minus explicandum ea ratio suadebit, quod sonus supra cordis basim minus clarus percipiatur, ad apicem autem clarior observetur, ingeniose derivat *a repentina avulsione apicis cordis cum pericardio sub systole glutinantis*. Diversitatem sonorum, secundum ilius experientiam, varia valvularum, Endocardii et ostiorum vitia inducunt. Praeterea disquisitionibus anatomicis in facie valvularum ventriculo conversa praesentiam sacculorum (Taschen) propriorum evincit, qui peculiari insertione fibrarum muscularium, muscutorum pyramydalium constituuntur, ita ut valvula intègra, quasi ex pluribus minoribus conflatae imaginem prae se ferat, quarum quoque obliterationem insufficientiae ansam dare nonnunquam monet.

De statu morbozo cordis.

Extensio sonorum super plagam majorem cum Rhythmo intermittente, impulsione solito debiliore, sono autem clariore, cor dilatatum et substantiam ejus attenuatam eloquuntur, soni autem in regione cordis concentrati cum impulsione fortiore et strepitu levi Hypertrophiae signa (Laennec). Sed non infitiandum et aliorum organorum vicinorum varia vitia, quibus supra modum extenduntur; indurantur similia symptomata producere posse, sic pulmones infarcti pericardium induratum, partes cavi mediastini anterioris degenerantes alio atque alio modo sonos concentratiores vel diffusos magis reddent, quare solum in com-

putatione aliorum quoque symptomatum valorem dictorum semioticum confirmari et hic in memoriam revoco.

Soni cordis principales distincte percepti, lusum valvularum inalteratum supponunt, valvulis autem quocunque modo in functione turbatis soni normales alterantur vel strepitui variae indolis cedunt.

Valvularum actio perturbatur vel dum ossicantur, vel dum excrescentiis cartilagineis aut polyposis obsidentur, vel nimium elongatae, vel abbreviatae existunt vel perforatione aut rescissione insufficientes fiunt. Endocardium et ostia, similia offerunt vitia organica quibus coarctata, sanguinis fluxum impediendo, sonos normales mutant aut strepitum producant.

Inter diversas ab auctoribus recensitas strepitus abnormis species referuntur strepitus *serrae*, *raspae limae et folliculi* (bruit de rape, de scie, de lime, a bois, b. de soufflet) qui soni secundum Bouilland qui cadavera aegrorum diu ante mortem observatorum indefesso scrutatus est studio, totidem indicia sunt, vel coarctationis ostiorum, vel concrementorum variorum intra cordis cava vel valvularum insufficientiae, qua cum experientia et observationes aliorum auscultatorum consentiunt.

Memoratur adhuc a Collin *strepitus corii recentis* (bruit de cuir neuf) ex confictu pericardii cum corde sub pericarditide aut pseudomembrana praesente.

Auscultatio arteriarum.

Arteriarum ramos majores pulsum in regione cordis producere, qui perperam semper ipsi cordi adscribitur monet Skodda, sed omnes arteriae, quarum ob superficiale situm ictus eminentius emicant, dum auscultationi subjiciuntur strepitum edunt obtusum, pressione sthetoscopii augendum, cujus intensitas pro lumine vasis et pro

celeritate pulsus, proinde pro diversa individualitate variat e xplicatum facile habet ex sanguinis ad parietes vasorum elasticitate sua resistentium, affricu — similis describitur strepitui, confricu duorum digitorum producto. Inter abnormes strepitus referuntur:

a) *Strepitus folliculi intermittenti* (bruit de soufflet intermittent) auditur in arteriis a tumoribus pressis, in Aneurysmatibus, in arteriis ossificatione coarctatis, sed et in individuís macilentis keneangicis sub incitatione majori systematis vasorum.

b) *strepitus folliculi continui* (bruit de soufflet continu) validiorum ventriculi cordis contractionum sequela.

c) Strepitum peculiarem assignant (bruit de diable) qui a specie *carri* in gallia „diable“ dicti nomen sortitus est, cum cujus strepitu dum movetur similitudinem habet. Auditur imprimis in *carotidibus* et *subclavia* chloroticarum. Sub motu, sub situ mutato, et aliis causis vix explicabilibus intermittens observatur. Momentum ejus causale alii a laryngis et tracheae vicinitate repetunt, quae utpote corpora cava solida, resonantiam augent, alii supponunt ex subdivisione arteriae Carotid. et subcl. in plures ramos et majore inde columnae sanguinis affricu enato strepitum produci, quae sententia eo probabilior est, cum pressione infra auscultationis locum exserta, penitus dispereat.

d) *Cantus arteriarum* (chant des artères) susurrum apum et vesparum aemulatur (Laennec).

Plurima horum symptomatum recensitorum Keneangicis et chloroticis adeo solennia habentur ut in magna copia talium individuorum investigationi subsectorum, vix unquam defuisse, per sanguinis depletionem inducta, et per usum tonicorum iterum dissipata fuisse, contendunt observatores.

De auscultatione gravidarum.

Lejumeau de Karadec et post eum omnes fere auscultatores profitentur, pulsum cordis foetalis post vigesimam septimanam per parietes abdominales matris percipi posse. Pulsus foetalis, graviditate progrediente fit fortior et celeritate decrescit. Praeter pulsum foetalem ad fundum uteri, insertioni placentae respondentem (ut plurimum ad latus umbilici dextrum) animadvertitur strepitus cum flatu conjunctus, pulsui matris isochronus *strepitus placentaris* nuncupatus. Strepitus placentaris, cum et a sola arteriarum vicinarum per uterum gravidum pressione explicatum habere possit, et in aliis quoque organorum abdominalium augmentis observatus fuerit, non semper ideo pulsui arteriarum umbilicalium adscribendus, graviditatis symptoma minus certum (sed minime semper fallax) ac pulsus foetalis est. Strepitus placentaris citius ac pulsus foetalis sese insinuat, proinde diagnosim coadjuvat.

Quae cum experientia celebrium quoque obstetricarum comprobata habeantur, qui in *Leuchodochiis* majoribus, iteratis disquisitionibus de rei veritate sese convictos profiteantur, consectoria exinde pullulantia majoris profecto valoris forent, quam ut hujus doctrinae exercitium spernamus aut plane qua scurrile damnemus; nam per pulsum foetalem et strepitum placentarem, fors continget graviditatem genuinam, securius ab aliis graviditatem mentientibus morbis dignoscere, graviditati fors extrauterinae, situi foetus, praesentiae geminorum exactius determinandis casui uni alterive forensi illustrando auxilium subministrabit.

Auscultationis applicatio in diversis affectionibus.

Ad verificandam calculorum in vesica urinaria praesentiam *Sthetoscopium* in symphisi ossium pubis adplicatum, al-

lisum cathetheris introducti ad calculum, clariorem et distinctiorem reddit, ac nuda auri perceptum. Calculo non praesente strepitus auditur obtusus, urina autem ibi collecta strepitum reddit gargarizantem (Roux, Scoda) Parisiis vix absque praevia investigatione auscultatoria cystotomia instituitur. Ad crepitationem in fracturis ossium clarius distinguendam, indeque locum fracturae exactius determinandum apte in auxilium vocatur (Lisfranc). Ossa tanquam corpora solida sonum longinquius propagando in remotiore quoque a fractura loco crepitationem audiendam offerunt, dum ob intumescentiam in ipsa affectionis plaga obscura reddatur. An et ad Ascitem a tympaniti de aut aliis similibus affectionibus dignoscendum, ad calculos felles detengendos, ad develandos quospiam status morbosos organi auditus, antri Hygморри, sinuum frontaliū ad effusionem serosam in Enkephalo divinandam (Fisher) — auscultatio ut fervidissimi illius asseclae asseverant cum fructu adhibenda sit, a futuris expectandum, — id saltem sperandum, quod proficua subministrare poterit adminicula, ad determinandum locum, quo focus morbosus maxime resideat quo potissimum loco fonticuli, hirudines, setacea, vesicantia etc. utiliore cum successu admoveantur, quo paracentesis vel aliae similes operationes majore cum comodo instituantur. —

De percussione.

Percussio instituitur vel solis digitis vel *Plessimetro* *) altera *immediata* altera *mediata* nuncupatur. Scopus eius est ex sono per allisum producto, consistentiam et extensionem organorum absconditorum eruere, in quantum a normali abludunt, unde liquet sonos statu sano proliciendos praevis cognoscendos esse. Percussionem sem-

*) *Plessimetron* a πλησσω percutio et μετρον mensura.

per auscultationi praemittamus oportet, prior locum affectionis ut plurimum detegit, dum posterior affectionem accuratiori analysi subjicit.

Immediatam sequenti modo exercendam svadent: Aeger vel situ erecto vel sedentario investigetur cum stragula resonantiam impedian, vel saltem imminuant. Locus investigationis sit leviter obtectus, fiat percussio quatuor digitis ad unam lineam apicibus coadunatis, pollice ad secundam tertiamve phalangem opposito, allisus sit velox manu identidem retracta, singuli ictus eodem robore in utroque latere, plaga ad amussim paralella infligantur, muscoli in parte exploranda aliquantum praevis tendantur. Fiat in ossibus et nonnisi in obesis in spatio Intercostali, semperque cavendum, ne sit molesta aut dolorosa hinc infantes uno sufficit percutere digito. Hac ratione solaciter instituta soni profundiores constanter in uno latere aut una plaga circumscripta auditi infarctum vel effusionem vel hepatisationem prodere valebunt. *Percussio mediata* Plessimetro seu lamina eburnea orbiculari instituitur, cuius diameter duorum pollicum, crassities unius lineae sit, margo vel in tota peripheria vel duobus saltem punctis oppositis ad aliquot lineas elevatus sit, quo facilius instrumentum figatur. Digitis quoque ipsis manus sinistrae pro plessimetro uti solent, sed qui maioribus in nosocomiis percussione exercent plessimetrum commodius adhibent, in interstitiis costarum utique digito aptius conceditur locus.

Percussio mediata immediatam praestat, cum minus sit molesta et plessimetron qua solida lamina tenuis, et elastica levius etiam perculsa, distinctiores provocat oscillationes. Praeterea et organa cavi abdominis profundius sita plessimetron investigare admittit, cum ejus ope theca abdominalis facile comprimatur. Applicatio Plessimetri has fere sibi exposcit cautelas: plagae explorandae apprime adponatur, pressione modica instrumentum fi-

gendo ne moveatur loco. Percussio fit digito indice vel simul et medio, ad semicirculum flexis et apicibus ad unam lineam unitis evitando unguium allissimum, manumque celeriter retrahendo. Manum solam in articulatione movere ideo consultum est, quod totius brachii onus molestum foret sonumque nimia pressione impediret. Situs optime comendandus sedentarius. Reliqua quae supra de immediata percussione memoravimus et hic notanda veniunt. Percussionem in diversis corporis regionibus alios atque alios offerre sonos docuit Pyorry, qui pro discriminanda diversa eorum intensitate ac qualitate hanc proposuit scalam gradativam a profundioribus ad acutiores adscendentem: *Sonus femoralis, jecoralis, cordis, pulmonalis, intestinalis, stomachalis, osseus, humoralis et hydaticus* (ex tumore cavo, aere repleto et apertura angusta proviso). Inter hos qua maxime distinctivos describit sonum *acutissimum, ossium: sonum trementem, humoralem*, ex cavo pro parte aere et pro parte gaze repleto, *et hydaticum*. Hoc Schema Skodda qua fundamento carens reprobatur affirmans: singulum viscus vix proprium edere sonum, imo in uno eodemque pro vario situ, tensione et extensione organorum consistentia ac elasticitate partium externarum ad quas percussio immediate fit, diversos, et in diversis similem posse produci, proinde per scalam simplicem variam sonorum qualitatem non satis praegnanter designari, sed quadruplicem scalam sub schemate sequenti proponit, intensitatemque majorem aut minorem (vom Mehr zum Weniger) distinguendam in singula serie docet

- 1, a sono pleno ad vacuum
2. a „ claro ad obtusum
3. a „ tympanico ad non tympaniticum
4. a „ alto ad profundum

Primam seriem ad magnitudinem et extensionem, organi referens, sonum diutius persistentem et supra majus spatium extensum „*plenum* contrarium *vacuum* appellat. Vacui exemplum praebebit S. femoralis *Pioryi*, pleni imaginem sistunt plumones sani extra cadaver per cussioni subjecti. Sonus itaque vacuus in thorace obuius infiltrationem aut hepatisationem pulmonum indicabit. — Alteram seriem ad resonantiae gradum refert expressionesque sensu consueto sumit, sonus valde obtusus utique et vacuus est. Sonus tympaniticus in pulmonibus emphysemate considerabili inflatis, non tympaniticus in sanis pulmonibus erit, monet autem, intestina nimium aere inflata et tensa minus tympanitice ac ad dimidium plena resonare. Minimi valoris ultimario recensitam habet seriem vocesque sensus vulgaris explicat.

Praeterea et *resistentiae* gradus, quam partes percussae in digitum allidentem exserunt, ratio habenda erit, partes infiltratae hepatisatae, induratae majorem, normales minimam resistantiam exserunt. Simul tamen et simbola, quam diversa crassities et elasticitas parietum osseorum musculorum supra stratorum, et integumentorum ad resistantiam exserendam conferunt, caute computanda est, ut ad organa infra haec abscondita valeat conclusio

Succussio et mensuratio

Praeter methodos laudatas succussio quoque et mensuratio aliquantum luminis in diagnosi morborum imprimis pectoralium affulgent. Truncus aegri sedentis celeriter et repetitis vicibus succussus sonum edens qualem producit lagena ad dimidium aqua repleta, liquidi in cavo thoracis praesentiam testatur.

Mensuratio. constat in accurata utriusque lateris quoad expansionem comparatione. Instituitur in aegro vel

sedente vel pedibus insistente, brachiis libere pendentibus, ope fasciolae, in hunc finem mensura motatae, aut simplici funiculo. Mensurata praevis thoracis integri circumferentia, singula dein medietas a prominente in eadem altitudine processu spinoso, usque sterni medium, eidem altitudini respondens definitur, et sedulo comparatur.

Experientia quidem docet, lineam intermediam vix semper corporis partes in aequales distribuere medietates, ast in latere deflexionem considerabiliorem offerente, visceris ibi reconditi a norma aberratio organica, haud immerito suspicanda erit, sedem saltem mali, comparentibus symptomatibus morborum luculentiorum inde fieri liquet. Utriusque lateris inaequalis expansio a nativitate recepta aut per influxus sive mechanicos sive dynamicos mature inducta, evolutionem organorum internorum praepedit, et viceversa viscerum internorum morbi, imprimis inflammatorii pulmonum ante plenariam Skeleti perfectionem exantlati, et in accretionem vel hepatisationem partialem finiti compaginis osseae correspondentis evolutionem retardant, unde patet mensurationem, non omni commodo carere eamque in morbis pectoralibus haud absonam esse.

Theses.

1. Symptomata auscultatoria nonnisi relativa quidem attamen magni valoris sunt.
2. Organica quo plura et quo citius generant, eo citius pereunt.
3. In systemate nervorum medullae spinalis, praeter functiones notas et peculiaris, a reliquis non derivanda adest — Functio reflexiva.
Marshall Hall.
4. Opinio Neumanii *) qua vasa lymphatica mera vi capillari, modo magis mechanico agere nec vi assimilatoria gaudere contendit — non stat.
5. Opium est potentissimum excitans et cardiacum, simul autem et sedativum narcoticum maxime praecipuum. Actio illius altera ab altera non est derivanda, sed *proprio, miro, intimo* utriusque potentiae connubio hocce heroicum pharmacon prae reliquis eminet.
Hufeland.
6. Miotomia ocularis — non solum venustati consulens, sed et catervae affectionum oculo ex strabismo minantium remedium praeservativum securum, unicum — magnopere commendanda.
7. Libera formularum medicarum e pluribus pharmacis compositio, tantum abest ut sit damnosa, ut tanquam una ex momentosissimis medicinae rationalis praerogativis sit aestimanda.

*) Allgem Patholog. Seite 149—152.

